

Warszawa, dnia 5 maja 2025r.

P-05.05.2025-KP-B

Szanowny Pan

Szanowny Panie Mecenasie,

Uprzejmie informuję, że Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych, na posiedzeniu w dniu 22 kwietnia 2025r. przeanalizowała treść wniosku W. z dnia 8 kwietnia 2025r. skierowanego do Krajowej Izby Radców Prawnych o zajęcie stanowiska w sprawie dotyczącej radcy prawnego zatrudnionego w W. Pani M. i zapoznała się z zadanymi pytaniami:

- 1) Czy radca prawny Pani M., która nieprzerwanie jest zatrudniona w W. - w sprawie z powództwa byłej Dyrektor W. przeciwko W. w R. o przywrócenie do pracy, mogłaby, jako świadek w tej sprawie przedstawić w Sądzie wg swojej wiedzy kwestie związane z niewłaściwym zachowaniem byłej Dyrektor wobec pracowników, czy też niewłaściwego zachowanie byłej Dyrektor wobec niej samej ?
- 2) Czy skarga złożona do OIRP w Rzeszowie przez osoby wymienione w piśmie W. („-„) wraz z załącznikami (chodzi tu o byłych już pracowników W.) na Panią W. może zostać wykorzystana przez W. w R., jako jeden z dowodów w sprawie, jaka toczy się przed Sądem Rejonowym w R w ww. sprawie ?
- 3) Czy radca prawny M. może reprezentować W. na każdym etapie postępowania w sprawie o możliwości popełnienia przestępstwa jako pełnomocnik W. w R.?

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu zwraca uwagę, że rozpatrywanie zapytań od podmiotów zewnętrznych nie mieści się w zakresie działania Komisji. Taka kompetencja nie wynika bowiem z zakresu działania Komisji przyjętego uchwałą Nr 6/XII/2024 KRRP z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie powołania oraz zakresu działania komisji stałych Krajowej Rady Radców Prawnych XII kadencji. Zgodnie z § 4 tej uchwały do zadań Komisji należy m.in. udzielanie opinii, wyjaśnień i interpretacji w sprawach związanych z zasadami etyki i wykonywania zawodu radcy prawnego na wniosek radców prawnych, aplikantów radcowskich oraz organów samorządu radców prawnych.

Także z uwagi na fakt, że wniosek W. zawiera szczegółowy opis stanu faktycznego, konkretnych zdarzeń i konfliktu, Komisja zastrzega, że jej rolą nie jest recenzowanie, ani ocena zgodności lub sprzeczności zachowania radcy prawnego z ustawą z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499), dalej też jako „Ustawa”, „u.r.p.”), Kodeksem Etyki Radcy Prawnego (załącznik do uchwały Nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, dalej też jako „KERP”), czy Regulaminem

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011
wykonywania zawodu radcy prawnego (załącznik do uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 3 grudnia 2022 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, dalej też jako „Regulamin”).

Komisja, co do zasady, dokonuje wykładni przepisów w szczególności wskazanych wyżej aktów prawnych, na tle abstrakcyjnie, hipotetycznie przedstawionych problemów, gdyż oceny już zaistniałych stanów faktycznych, dokonują organy prowadzące postępowania w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu, bądź za naruszenie obowiązków zawodowych (art. 64 ust. 1 i nast. ustawy). Do kompetencji Komisji nie należy poszukiwanie i projektowanie rozwiązań konkretnych stanów faktycznych. Z tej przyczyny, Komisja nie jest uprawniona do wskazania:

- 1) czy radca prawny [-] mógłaby, „jako świadek w konkretnej sprawie przedstawić w Sądzie wg swojej wiedzy kwestie związane z niewłaściwym zachowaniem byłej Dyrektor wobec pracowników czy też niewłaściwego zachowanie byłej Dyrektor wobec świadka”,
- 2) czy skarga złożona do OIRP w R. przez osoby [-] na radcę prawnego Panią [-] może zostać wykorzystana przez W. w Rzeszowie, jako jeden z dowodów w sprawie, jaka toczy się przed Sądem Rejonowym w R. w ww. sprawie,
- 3) czy radca prawny [-] może reprezentować Biuro na każdym etapie tego postępowania jako pełnomocnik W..

Komisja nie wkracza w sferę objętą sporem, nie recenzuje go ani nie formułuje wypowiedzi, które mogłyby zostać użyte jako stanowisko radcy prawnego w konkretnej spornej sprawie, nie jest uprawniona do opracowywania stanowiska na potrzeby toczących się postępowań sądowych czy dyscyplinarnych. Z tej też przyczyny zbędne pozostaje podawanie danych personalnych osób uczestniczących w sprawie; samo zaś przekazanie informacji o nazwiskach nie ma podstaw, a wnioskodawca powinien powstrzymać się przed nieuprawnionym przekazaniem danych osobowych, które powinny być objęte poufnością.

Mając na względzie poczynione wyżej zastrzeżenia, Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych (dalej też jako „Komisja”) uznała, za ważne sprawy opisane w przekazanym jej piśmie w kontekście zasadności dokonania pewnych ocen o charakterze generalnym i przedstawia poniżej swoje stanowisko odnośnie do zasad etycznych i wykonywania zawodu wymagających w ocenie Komisji wskazania, w tym także jako *dementi* do tez objętych treścią pisma W.

Uwagi jakie nasuwają się na tle przedstawionego wniosku są następujące:

I. Kodeks Etyki Radcy Prawnego

Komisja nie akceptuje zapatrywania jakoby KERP był narzędziem służącym do „zasłaniania się” nim przez radcę prawnego oraz zatajania informacji, które z kolei [zasłanianie się Kodeksem] mogłoby skutkować powstaniem szkody u pracodawcy czy nadto, szkodą wyrządzoną Skarbowi Państwa, która to teza postawiona została w treści pisma.

Ponad wszelką wątpliwość stosowanie się do postanowień KERP jest nie tylko zgodne z prawem, ale wprost jest obowiązkiem radcy prawnego (art. 3 ust. 2 u.r.p.) nie może być zatem postrzegane jako działanie bezprawne, a zatem konsekwentnie, odnosząc się do dywagacji W. zawartych we wniosku na temat szkody, która mogłaby zostać wyrządzona poprzez stosowanie zasad KERP, wobec braku bezprawności, twierdzenia o rzekomej szkodzie, którą mogłoby to wyrządzić są pozbawione podstaw prawnych.

Konieczne jest przypomnienie, że zgodnie z przepisem art. 17 Konstytucji RP, samorząd zawodowy radców prawnych będąc samorządem zaufania publicznego, ma wynikającą z przepisów ustawy o radcach prawnych, kompetencję do uchwalania kodeksu deontologii zawodowej. Zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji, w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że zawód zaufania publicznego zawiera trzy istotne wymagania. Po pierwsze, zaspokajanie osobistych potrzeb ludzkich z uwagi na pozyskiwanie informacji dotyczących życia osobistego. Po drugie, jego wykonywanie jest ograniczone także normami etyki zawodowej, ślubowaniem, pewną tradycją korporacji czy samorządu zawodowego oraz spełnianiem warunków zawodowych i przymiotów osobistych w postaci nieskazitelnego charakteru czy dawania rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu. Po trzecie wreszcie, zawód zaufania publicznego dotyczy zawodów unormowanych w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, przy czym nie chodzi tylko o ochronę dóbr istotnych, najczęściej poprzez prowadzenie działalności osobistej, ale też wymaga „profesjonalnego przygotowania, doświadczenia, dyskrecji oraz taktu i kultury osobistej” (zob. wyr. TK z 2.7.2007 r., K 41/05, OTK-A 2007, Nr 7, poz. 72).

Wymogiem ustawowym skierowanym do radcy prawnego jest wykonywanie zawodu ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego (art. 3 ust. 2 u.r.p.). Obowiązujący radców prawnych KERP, został zgodnie z art. 57 pkt 7 u.r.p. uchwalony przez Krajowy Zjazd Radców Prawnych a normy etyczne w nim określone stanowią konkretyzację reguł etycznych wiążących członków samorządu radców prawnych. Radcowie prawni podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych (art. 64. ust. 1 u.r.p.).

II. Tajemnica zawodowa radcy prawnego

Dla realizacji celu powołania zawodu radcy prawnego – czyli **ochrony prawnej interesów klientów** – niezbędne jest zachowanie tajemnicy zawodowej. Klient, powierzając radcy prawnemu swoją sprawę, musi mieć gwarancję, że jest ona w sposób bezwzględny objęta tajemnicą zawodową.

Regulacje dotyczące tajemnicy zawodowej radcy prawnego zawierają zarówno przepisy Ustawy oraz Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 i ust. 4 u.r.p. **radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej**, przy czym obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie może być ograniczony w czasie. Zgodnie z art. 3 ust. 5 u.r.p. radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę.

Uszczegółowieniem ustawowego obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej i korelatem regulacji ustawowej są przepisy Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Zgodnie z dyspozycją **art. 9 KERP dochowanie tajemnicy zawodowej jest prawem i obowiązkiem radcy prawnego**. Stanowi podstawę zaufania klienta i jest gwarancją praw i wolności. Zgodnie natomiast z treścią **art. 15 KERP radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie informacje dotyczące klienta i jego spraw, ujawnione radcy prawnemu przez klienta bądź uzyskane w inny sposób w związku z wykonywaniem przez niego jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia (tajemnica zawodowa)** (ust. 1). Tajemnica zawodowa obejmuje również wszelkie tworzone przez radcę prawnego dokumenty oraz korespondencję radcy prawnego z klientem i osobami uczestniczącymi w prowadzeniu sprawy – powstałe dla celów związanych ze świadczeniem pomocy prawnej (ust. 2).

Obowiązek zachowania w tajemnicy zawodowej znajduje swoje odzwierciedlenie w przepisach ustaw proceduralnych. Komisja zwraca uwagę, że zakaz dowodowy, polegający na tym, że nie wolno przesłuchiwać jako świadków: obrońcy albo adwokata lub radcy prawnego działającego na podstawie art. 245 § 1 k.p.k. (kontakt z zatrzymanym), co do faktów, o których dowiedział się, udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę, przewiduje przepis art. 178 kodeksu postępowania karnego.

Pozostałe procedury, w tym procedura cywilna, dopuszczają – to znaczy nie zawierają zakazu - wykorzystanie jako materiału dowodowego w sprawie zeznania radcy prawnego (czy adwokata) na okoliczności, o których dowiedział się przy udzielaniu pomocy prawnej, dlatego też tylko **od inicjatywy profesjonalnego pełnomocnika uzależnione będzie powołanie się na tajemnicę zawodową** chronioną Ustawą w przepisie art. 3 ust. 3 u.r.p. oraz zapobieżenie próbom jej uchylenia jako sprzecznym z przepisem art. 3 ust. 5 u.r.p., który stanowi, że **radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę**.

Zgodnie z przepisem art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Zgodnie z przepisem art. 261 § 2 k.p.c. świadek może odmówić odpowiedzi na zadane mu pytanie jeżeli zeznanie mogłoby narazić jego lub jego bliskich, wymienionych w paragrafie poprzedzającym, na odpowiedzialność karną, hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową albo **jeżeli zeznanie miałoby być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej**. [...]

Zasada związania tajemnicą zawodową jest jedną z fundamentalnych, gwarantującą niezależność radcy prawnego, a jednocześnie bezpieczeństwo jego klientów. Żaden z przepisów nie przewiduje możliwości ujawnienia okoliczności objętych tajemnicą zawodową za zgodą klienta. Zgoda klienta jest prawnie indyferentna dla obowiązku dochowania dyskrecji ciążyącym na radcy prawnym.

Przykładowo wskazać należy, że tematykę ujawnienia okoliczności objętych tajemnicą zawodową za zgodą klienta i w jego interesie, lecz w kontekście przesłuchania w charakterze świadka przedstawił w komentarzu T. Scheffler: „Ponieważ co do zasady informacje objęte tajemnicą zawodową stanowią tajemnice klienta radcy prawnego, może on ujawnić je sam i w tym zakresie nie przysparza to praktycznych problemów. Problematiczna może być jedynie sytuacja, w której radca prawny decyduje się na prośbę swojego klienta czy też z własnej inicjatywy na złożenie zeznań w charakterze świadka. Możliwość postawienia zarzutów naruszenia przestrzegania tajemnicy zawodowej, które będą miały miejsce na skutek zgody klienta, w powoływanych okolicznościach zawsze będzie trzeba oceniać indywidualnie, jednak – w mojej ocenie – należy podchodzić do nich bardzo ostrożnie. **Zadaniem radcy prawnego przede wszystkim jest świadczenie pomocy prawnej, a nie pomocy faktycznej.** Należy zauważyć, że dodatkowym problemem w tym zakresie będzie **zagrożenie dla niezależności radcy prawnego** związane z pomieszaniem ról procesowych. Jeżeli w opisanym wcześniej przypadku konfliktu radcy prawnego z klientem można wyraźnie dostrzec dwa konkurencyjne dobra i na bazie konkretnego przypadku próbować ocenić, poświęcenie którego z nich będzie właściwsze, o tyle naruszenie tajemnicy zawodowej za zgodą klienta nie jest już taką oczywistą sytuacją. Po pierwsze, radcowie prawni są zobligowani do działania w interesie klientów, ale zawsze pozostają tylko pełnomocnikami – pozostają na zewnątrz sprawy – sprawy są sprawami klientów, a nie ich pełnomocników [...] (tak T. Scheffler (red.), Ustawa o radcach prawnych. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2022). W literaturze przedmiotu wskazuje się również, że „klient może sam ujawnić, co było treścią konsultacji prawnej, ale nie może nakazać adwokatowi ujawnienia treści tajemnicy bądź zezwolić na jej ujawnienie. Na adwokacie bowiem ciąży ustawowy obowiązek zachowania w poufności wszystkiego, o czym dowiedział się w związku z udzielaniem porady prawnej” (M. Kożuch, Obowiązek zachowania tajemnicy adwokackiej a interes klienta w jej ujawnieniu). Profesor Maciej Gutowski w kontekście tajemnicy adwokackiej wskazuje, że: „w mojej ocenie publiczny charakter tajemnicy oraz niemożność przewidzenia wszelkich konsekwencji jej uchylecia sprzeciwiają się dopuszczalności ujawnienia okoliczności objętych tajemnicą w oparciu o zgodę klienta” (M. Gutowski, O granicach tajemnicy adwokackiej w prawie prywatnym).

W przypadku radców prawnych (jak i adwokatów) naruszenie tajemnicy zawodowej stanowi delikt dyscyplinarny. Może także skutkować odpowiedzialnością karną radcy prawnego (jak i adwokata) (art. 266 Kodeksu karnego). Kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje możliwości zwolnienia świadka z obowiązku zachowania tajemnicy, jeżeli odmówi on odpowiedzi na pytanie; przyznaje prawo odmowy odpowiedzi na pytanie w przypadku pokrzywdzenia istotnej tajemnicy zawodowej, prawo to przysługuje w odniesieniu do każdej informacji objętej tajemnicą zawodową. Komisja zwraca też uwagę, że KERP nie stopniuje wagi tajemnicy zawodowej, nie dzieli jej na istotną bardziej czy mniej. Radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy **wszystko**, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej. Komisja zwraca też uwagę, że radca prawny może wyłącznie

uchylić się od odpowiedzi na pytanie, nie może odmówić zeznań w ogólne. Mimo że KPC przyznaje prawo odpowiedzi na pytanie w przypadku pokrzywdzenia istotnej tajemnicy zawodowej, prawo to przysługuje w odniesieniu do każdej informacji objętej tajemnicą zawodową. Klient nie jest dysponentem tajemnicy zawodowej radcy prawnego i nie ma władztwa do zwolnienia radcy prawnego z powinności jej dochowania.

Reasumując, obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej obejmuje radcę prawnego posiadającego pewne informacje w związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego. Obowiązek ten – uchylenia się od odpowiedzi na pytanie - wynika z przepisów art. 3 ust. 3, 4, 5 u.r.p. jeśli pozostaje w związku z faktami, stanowiącymi informacje objęte tajemnicą zawodową, których odpowiedź ma dotyczyć. Radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się, udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę.

III. Niezależność radcy prawnego

Wskazane poniżej kwestie są jednym z fundamentów wykonywania zawodu radcy prawnego, warto je przypomnieć. Z tej przyczyny, że pytanie pracodawcy (objęte wnioskiem W.) o sposób zachowania radcy prawnego, z wyraźną sugestią, czy oczekiwaniem aby radca prawny był „aktywny” w sposób oczekiwany przez klienta (pracodawcę) wymaga zwrócenia uwagi na istotę zawodu radcy prawnego oraz zasadę niezależności radcy prawnego przy jego wykonywaniu.

Zgodnie z art. 2 u.r.p. pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana. Ustawa wymaga od radcy prawnego, ochronę prawnych interesów klienta, co obok wskazanego już powyżej obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej (art. 3 u.r.p.), wraz z zasadą niezależności (art. 13 u.r.p.), samodzielności (art. 14 u.r.p.) czy unikania kolizji interesów (art. 15 u.r.p.) stanowi o zasadach wykonywania zawodu. Niezależność w wykonywaniu zawodu ma istotne znaczenie formujące zawód radcy prawnego – jako zawód zaufania publicznego (art. 17 ust. 1 Konstytucji RP) (T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 4, Warszawa 2023).

Niezależność zawodowa radców prawnych jest jednym z fundamentów wykonywania zawodu.

Ustawa o radcach prawnych zawiera szereg instrumentów wspomagających zachowanie niezależności radców prawnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Zgodnie z art. 9 ust. 1 u.r.p. radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zajmuje samodzielne stanowisko podległe bezpośrednio kierownikowi jednostki organizacyjnej. Natomiast jeżeli jednostka organizacyjna zatrudnia dwóch lub więcej radców prawnych, jednemu z nich powierza się koordynację pomocy prawnej w tej jednostce (art. 9 ust. 2 u.r.p.). W organie państwowym lub samorządowym radca prawny wykonuje pomoc prawną w komórce lub w jednostce organizacyjnej, w biurze, w wydziale lub na wyodrębnionym stanowisku do spraw prawnych, podległym bezpośrednio kierownikowi tego organu. W organie państwowym radca prawny może być zatrudniony także w innej wyodrębnionej komórce lub jednostce organizacyjnej i podlegać jej kierownikowi (art. 9 ust.

3 u.r.p.). Radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej (art. 9 ust. 4 u.r.p.) (*T. Scheffler* (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 4, Warszawa 2023).

Zgodnie z **art. 7 KERP** określającym podstawowe zasady wykonywania zawodu oraz wartości i obowiązki etyczne radcy prawnego, niezależność w wykonywaniu zawodu radcy prawnego jest gwarancją ochrony praw i wolności obywatelskich, demokratycznego państwa prawnego oraz prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości (ust. 1). Radca prawny, przy wykonywaniu czynności zawodowych, powinien być wolny od wszelkich wpływów wynikających z jego osobistych interesów, nacisków z zewnątrz oraz ingerencji z jakiegokolwiek strony lub z jakiegokolwiek powodu. Wyrażone przez kogokolwiek polecenia, ograniczające niezależność sugestie czy wskazówki, nie mogą wpływać na prezentowane przez niego stanowisko w sprawie (ust. 2). Radca prawny nie może naruszać zasad etyki zawodowej i niewłaściwie wywiązywać się z obowiązków zawodowych w celu spełnienia oczekiwań klienta lub osób trzecich (ust.3).

Ochronie niezależności radcy prawnego służy także art. 15 u.r.p., który statuuje wymóg wyłączenia się radcy prawnego od podejmowania czynności w określonych sytuacjach, a także regulacje Kodeksu Etyki Radcy Prawnego dotyczące **unikania konfliktu interesów**, tj. art. 25–30a.

Artykuł 25 ust. 1 KERP zakazuje radcy prawnemu prowadzenia jakiegokolwiek działalności **lub uczestniczenia w jakimkolwiek sposób w czynnościach**, których charakter jest tego rodzaju, że:

- 1) ograniczałyby niezależność radcy prawnego;
- 2) uchybiałyby godności zawodu radcy prawnego;
- 3) **stwarzałyby zagrożenie dla tajemnicy zawodowej;**
- 4) **powodowałyby wystąpienie konfliktu interesów**

– przy czym wystarczającą przesłanką uznania ich za zakazane jest przypisanie działalności lub czynności naruszenia tylko w jednym z wymienionych sfer, na co wskazuje użycie w treści przepisu spójnika "lub" (alternatywa nierozłączna).

Komisja zwraca uwagę, że:

- wykonywanie zawodu oraz uczestniczenie w czynnościach zawodowych (tj. związanych ze świadczeniem pomocy prawnej), które mogłyby mieć wpływ na niezależność radcy prawnego, jest przedmiotem cytowanej powyżej regulacji zawartej w art. 7 KERP, a

- obowiązek dbałości o godność zawodu wynika bezpośrednio z art. 11 KERP, zaś

- tajemnicę zawodową regulują art. 9 oraz art. 15 i nast. KERP,

Z przepisu art. 25 KERP wynika zakaz **czynnego i/lub biernego angażowania się radcy prawnego w przedsięwzięcia, których natura wykracza poza zakres świadczenia pomocy prawnej, ale których charakter deprecjonowałby zawód radcy prawnego poprzez naruszenie podstawowych jego zasad**. Chodzi o wyeliminowanie zaangażowania radców prawnych w działalność i czynności, które wpływałyby na sposób świadczenia przez radcę prawnego pomocy prawnej w taki sposób, że ograniczałyby jego niezależność zawodową, uwłaczały godności wykonywanego zawodu radcy prawnego, stwarzały zagrożenie dla tajemnicy zawodowej lub powodowały powstanie konfliktu interesów. Przy czym dla negatywnej oceny czynności podejmowanych przez radcę prawnego czy spraw, którymi się zajmuje z perspektywy zakazu wynikającego z komentowanego przepisu wystarczające jest, by wywierały one wpływ choćby na jeden z wymienionych komponentów profesjonalnego wizerunku radcy prawnego. T. Scheffler (red.), Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. Wyd. 4, Warszawa 2023).

Przepisy art. 25 KERP należy brać pod uwagę przy rozstrzyganiu kwestii podjęcia się przez radcę prawnego roli świadka w postępowaniu cywilnym. Komisja zwraca uwagę, że czynne zaangażowanie się radcy prawnego w wykonywanie czynności faktycznych – bycie świadkiem w postępowaniu cywilnym – można kwalifikować jako objęte inną sferą życia radcy prawnego niż związaną ze świadczeniem pomocy prawnej, tj. jego życia zawodowego w sferze innej niż wykonywanie zawodu radcy prawnego, życia prywatnego i publicznego – jest zakazane o ile stwarzałyby zagrożenie dla tajemnicy zawodowej, **powodowałyby wystąpienie konfliktu interesów, ograniczyło niezależność czy uchybiało godności zawodu radcy prawnego. Radca prawny zobowiązany jest dokonać samodzielnej oceny możliwości powstania tych zagrożeń.**

Zakaz łączenia roli pełnomocnika i świadka

Zgodnie z art. 27 KERP radca prawny nie może udzielić pomocy prawnej, jeżeli:

- 1) brał udział w sprawie jako przedstawiciel organów władzy publicznej lub osoba pełniąca funkcję publiczną albo jako arbiter, mediator lub biegły;
- 2) zeznawał uprzednio jako świadek w sprawie **o okolicznościach sprawy**;
- 3) osoba najbliższa albo z jakichkolwiek przyczyn pozostająca w stosunku zależności z radcą prawnym brała lub bierze udział w rozstrzygnięciu sprawy;
- 4) sprawa dotyczy radcy prawnego, adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód – o ile wykonują czynności zawodowe w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta;
- 5) był albo pozostaje w bliskich stosunkach z przeciwnikiem swojego klienta lub osobą zainteresowaną niekorzystnym dla klienta rozstrzygnięciem sprawy;
- 6) osoba najbliższa radcy prawnemu jest pełnomocnikiem strony przeciwnej lub wykonywała na jej rzecz w tej sprawie inną pomoc prawną.

Zakaz udzielania pomocy prawnej obowiązuje radcę prawnego w sprawie, w której złożył zeznania jako **świadek** o okolicznościach tej sprawy.

Jeżeli natomiast zeznania radcy prawnego dotyczyły innych kwestii niż okoliczności sprawy, bądź jeśli np., będąc świadkiem, odmówił odpowiedzi na pytania dotyczące okoliczności sprawy, zasłaniając się tajemnicą zawodową w trybie art. 261 § 2 k.p.c. - nie dyskwalifikuje go to od możliwości udzielenia pomocy prawnej w sprawie. Nie będzie zatem wyłączony pełnomocnik, który wprawdzie stawiał się na rozprawie w charakterze świadka i ograniczył się do podania wieku, zawodu, a następnie odmówił udzielenia odpowiedzi na pytanie, powołując się na tajemnicę zawodową. „**Okolicznościami sprawy**” w rozumieniu postanowienia art. 27 pkt KERP są również okoliczności nieobjęte tajemnicą zawodową (zob. *T. Scheffler* (red.), *Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz*. Wyd. 4, Warszawa 2023).

Samodzielność radcy prawnego

Radca prawny prowadzi samodzielnie sprawy przed organami orzekającymi, dbając o należyte wykorzystanie przewidzianych przez prawo środków dla ochrony uzasadnionych interesów jednostki organizacyjnej (art. 14 u.r.p.).

Radca prawny, reprezentujący klienta w procesie jest odpowiedzialny za sposób prowadzenia sprawy i taktykę procesową. Klient w ramach przysługującej mu autonomii podejmuje decyzję o zakresie dochodzonego roszczenia bądź też o wnoszeniu (bądź nie) środków zaskarżenia. Po dokonaniu ustalenia radca prawny, działając w zakresie umówionego umocowania, jest jednakże niezależny w sposobie prowadzenia sprawy, oraz ma obowiązek należytego wykonania wszelkich przewidzianych prawem czynności i użycie uzasadnionych środków dla ochrony interesów klienta.

Konflikt interesów

Zgodnie z art. 15 u.r.p. radca prawny obowiązany jest wyłączyć się od wykonania czynności zawodowych we własnej sprawie lub jeżeli przeciwnikiem jednostki organizacyjnej udzielającej mu pełnomocnictwa jest inna zatrudniająca go jednostka organizacyjna albo jeżeli sprawa dotyczy osoby, z którą pozostaje on w takim stosunku, że może to oddziaływać na wynik sprawy.

Ostatnia z ww. okoliczności nakazujących wyłączenie się od wykonania czynności zawodowych dotyczy sytuacji, w której sprawa dotyczy osoby, z którą pozostaje on w takim stosunku, że może to oddziaływać na wynik sprawy.

Radca prawny jako pełnomocnik w postępowaniu karnym

Zgodnie z art. 6 u.r.p. świadczenie pomocy prawnej polega m.in. na występowaniu przed sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy. Jednakże zgodnie z art. 8 ust. 6 u.r.p. pomoc prawna polegająca na występowaniu przez radcę prawnego w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe może być świadczona w ramach wykonywania przez niego zawodu na podstawie umowy cywilnoprawnej, w kancelarii radcy prawnego oraz w spółce, o której mowa w ust. 1, pod warunkiem że radca prawny nie pozostaje w stosunku pracy. Zakaz zatrudnienia nie dotyczy pracowników badawczych i badawczo-dydaktycznych.

Radca prawny zatrudniony na umowę o pracę nie może występować w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe.

Komisja nie jest umocowana do wskazywania sposobu postępowania w konkretnej sprawie związanej z udzielaniem pełnomocnictwa procesowego radcy prawnemu ani też realizacją przez pełnomocnika strategii procesowej czy dopuszczalności oferowanych w sprawie środków dowodowych, w tym dokumentów objętych innymi postępowaniami. W tym zakresie radca prawny zgodnie z art. 14 u.r.p. prowadzi sprawy samodzielnie. Odnosnie do spraw objętych postępowaniem dyscyplinarnym stosuje się przepisy art. 64 i nast. u.r.p. oraz art. 74¹ u.r.p., który stanowi, że sprawach nieuregulowanych w u.r.p. do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy:

- 1) Kodeksu postępowania karnego;
- 2) rozdziałów I-III Kodeksu karnego.

Zatrudnienie radcy prawnego na podstawie stosunku pracy

Ponadto, z uwagi na zatrudnienie radcy prawnego na podstawie stosunku pracy, jako organizacyjnoprawnej formy wykonywania zawodu przewidzianej w art. 8 ust. 1 Ustawy, dodatkowego komentarza wymaga relacja obowiązków pracownika, o których mowa w art. 100 ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 277; „k.p.”) i obowiązków zawodowych radcy prawnego określonych w przepisach ustawy o radcach prawnych. Stosownie do postanowień art. 100 § 1 k.p. pracownik jest obowiązany wykonywać pracę sumiennie i starannie **oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami prawa** lub umową o pracę. Pracownik jest przy tym obowiązany, zgodnie z § 2 powołanego przepisu, w szczególności dbać o dobro zakładu pracy, chronić jego mienie oraz zachować w tajemnicy informacje, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę (pkt 4), a także przestrzegać tajemnicy określonej w odrębnych przepisach (pkt 5).

Zauważyć należy, że obowiązek przestrzegania przez pracownika tajemnicy określonej w odrębnych przepisach, o którym mowa w art. 100 § 2 pkt 5) k.p. dotyczy w szczególności obowiązku przestrzegania przez radcę prawnego mającego status pracownika tajemnicy zawodowej, o której mowa w art. 3 ust. 3-6 ustawy o radcach prawnych oraz art. 9, art. 15 i nast. KERP (na podstawie art. 3 ust. 2 u.r.p.).

Odnosnie poleceń pracodawcy w rozumieniu art. 100 k.p. mogących pozostawać, czy pozostających w kolizji z obowiązkami zawodowymi radcy prawnego określonymi w ustawie o radcach prawnych, KERP oraz Regulaminie wykonywania zawodu radcy prawnego uwagi wymaga, że **polecenia te nie mogą być sprzeczne w szczególności z przepisami prawa**, a takimi przepisami są m.in. przepisy ustawy o radcach prawnych.

Wskazać przy tym należy, że stosownie do postanowień art. 5 k.p. jeżeli stosunek pracy określonej kategorii pracowników regulują przepisy szczególne, przepisy kodeksu stosuje się w zakresie nieuregulowanym tymi przepisami, natomiast zgodnie z treścią art. 9 § 1 k.p. ilekroć jest w nim mowa o prawie pracy, rozumie się przez to przepisy Kodeksu

pracy oraz przepisy innych ustaw i aktów wykonawczych, określające prawa i obowiązki pracowników i pracodawców. W konsekwencji w ramach stosunku pracy łączącym pracodawcę z radcą prawnym, pracodawca ma obowiązek uwzględnienia obowiązków zawodowych radcy prawnego określonych w przepisach ustawy o radcach prawnych, o których była mowa wyżej, a w przypadku kolizji obowiązków określonych w przepisach Kodeksu pracy z obowiązkami określonymi w ustawie o radcach prawnych uwzględnić prymat tych ostatnich zgodnie z wymogami art. 5 Kodeksu pracy. Powyższe dotyczy również obowiązku przestrzegania przez radcę prawnego przepisów KERP, a to z uwagi na ustawowy obowiązek wykonywania zawodu ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego (art. 3 ust. 2 u.r.p.). Zasady etyki radcy prawnego, o których mowa w art. 3 ust. 2 u.r.p. zostały zmaterializowane w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. Wskazać przy tym należy, że stosownie do postanowień art. 61 ust. 2 KERP radca prawny obowiązany jest stosować się do uchwał samorządu, co w szczególności dotyczy Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego.

Zatrudnienie przez pracodawcę radcy prawnego na podstawie stosunku pracy wiąże się z obowiązkiem po stronie pracodawcy uwzględnienia postanowień ustawy o radcach prawnych w zakresie dotyczącym stosunku pracy, a to mając na względzie powołane przepisy Kodeksu pracy. W przeciwnym przypadku może wiązać się to z zarzutem wobec pracodawcy dotyczącym ich naruszenia.

IV. Podsumowanie

Reasumując, w ocenie Komisji:

Ad 1.

Radca prawny zobowiązany jest do zachowania tajemnicy zawodowej – co jest obowiązkiem zawodowym wynikającym z przepisu art. 3 ust. 3 i ust. 4 u.r.p. oraz z postanowień art. 15 KERP, art. 17 KERP, ale również art. 20 KERP.

Komisja wypowiadała się wielokrotnie w sprawach dotyczących tajemnicy zawodowej; stanowiska są dostępne na stronie www.kirp.pl w zakładce etyka. Przykładowo w sprawach sk-29.06.2018-tk, p-19.04.2021-gw.

Jeżeli radca prawny złoży zeznania w charakterze świadka i udzieli odpowiedzi co do okoliczności objętych tajemnicą zawodową, to uchybi przepisom ustawy o radcach prawnych i zasadom etyki zawodowej, czym narazi się na odpowiedzialność dyscyplinarną.

Równocześnie zwrócić należy uwagę, że złożenie przez radcę prawnego wniosku o przesłuchanie w charakterze świadka radcę prawnego, na fakty objęte obowiązkiem dochowania tajemnicy zawodowej, naruszy art. 20 KERP i uzasadni odpowiedzialność dyscyplinarną radcy prawnego.

To do oceny radcy prawnego należy czy fakty, które chce wykazać za pomocą zeznania świadka – radcy prawnego - objęte obowiązkiem dochowania tajemnicy zawodowej.

Ustawa wymaga od radcy prawnego, aby chronił prawne interesy klienta, co wraz z obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej (art. 3 u.r.p.), zasadą niezależności (art. 13 u.r.p.), samodzielności (art. 14 u.r.p.) czy unikania kolizji interesów (art. 15 u.r.p.) stanowi o zasadach wykonywania zawodu.

Pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu **ochronę prawną** interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana. Świadczenie pomocy prawnej nie obejmuje wykonywania czynności faktycznych.

Zeznawanie w charakterze świadka nie jest świadczeniem pomocy prawnej.

O ile dowodem w postępowaniu przez sądem miało by być zeznanie świadka będącego radcą prawnym, radca prawny, który zostałaby wezwany do sądu w takim charakterze musi zastosować się do obowiązku zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej, przy czym obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej nie może być ograniczony w czasie. Radca prawny nie może być zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej co do faktów, o których dowiedział się udzielając pomocy prawnej lub prowadząc sprawę. Procesowo, korzystając z przepisu art. 261 § 2 k.p.c., radca prawny powinien odmówić odpowiedzi na pytania dotyczące okoliczności sprawy, zasłaniając się tajemnicą zawodową w trybie art. 261 § 2 k.p.c. Ustawowym i etycznym obowiązkiem radcy prawnego jest obowiązek zachowania w tajemnicy wszystkich informacji dotyczących klienta i jego spraw, ujawnionych radcy prawnemu przez klienta bądź uzyskanych w inny sposób w związku z wykonywaniem przez niego jakichkolwiek czynności zawodowych, niezależnie od źródła tych informacji oraz formy i sposobu ich utrwalenia (tajemnica zawodowa).

W ocenie Komisji, czynne zaangażowanie się radcy prawnego w wykonywanie czynności faktycznych – bycie świadkiem w postępowaniu cywilnym – w razie gdyby kwalifikować to jako objęte inną sferą życia radcy prawnego niż związaną ze świadczeniem pomocy prawnej, tj. jego życia zawodowego w sferze innej niż wykonywanie zawodu radcy prawnego, życia prywatnego i publicznego – jest zakazane o ile stwarzałyby zagrożenie dla tajemnicy zawodowej, powodowałyby wystąpienie konfliktu interesów, ograniczyło niezależność czy uchybiało godności zawodu radcy prawnego. Radca prawny zobowiązany jest dokonać samodzielnej oceny możliwości powstania tych zagrożeń.

Radca prawny prowadzi sprawy samodzielnie, w tym powinien chronić uzasadnione interesy klienta zakresie w stanie wolnym jest od wpływów i nacisków. Zobowiązany jest wyłączyć się od czynności w stanie konfliktu interesów.

Ad. 2.

Radca prawny prowadzi samodzielnie sprawy przed organami orzekającymi, dbając o należyte wykorzystanie przewidzianych przez prawo środków dla ochrony uzasadnionych interesów jednostki organizacyjnej.

Komisja nie jest umocowana do wskazywania sposobu postępowania w konkretnej sprawie związanej z udzielaniem pełnomocnictwa procesowego radcy prawnemu ani też

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011
realizacją przez pełnomocnika strategii procesowej czy dopuszczalności oferowanych
w sprawie środków dowodowych, w tym dokumentów objętych innymi postępowaniami.

Ad. 3

Radca prawny zatrudniony na umowę o pracę nie może występować w charakterze obrońcy w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe.

Opracowanie:

r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek

**Przewodnicząca
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek**